

Будкевич В. А.,

*аспірант кафедри публічного управління та адміністрування
Національної академії внутрішніх справ*

ЕЛЕКТРОННІ ТА ПИСЬМОВІ ДОКАЗИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Щодо розмежування електронних та письмових доказів в адміністративному судочинстві в українській науці існує три основні позиції, які виражаються в: 1) підтриманні доцільності розмежування письмових та електронних доказів (Д.І. Голопапа, В.В. Самонова, Ю.С. Павлова, А.Ю. Каламайко, О.Ю. Гусев та ін.): «...інформація в електронних доказах представлена в електронній (цифровій) формі. Саме на цій істотній різниці і проводиться розмежування електронних доказів від письмових. ...таке вирішення питання на законодавчому рівні тільки вдосконалить ефективність використання письмових та електронних документів, оскільки буде формуватися самостійна судова практика щодо даних засобів доказування, проводитися її узагальнення, що в підсумку методологічно допоможе адміністративним судам успішно застосовувати норми інститутів письмових та електронних доказів...» [1, с. 87]; «...Підставою визнання електронних доказів самостійним засобом доказування є особливості матеріального носія фактичних даних – електричного сигналу...» [2, с. 82]; 2) Підтриманні доцільності збереження існуючої системи видів доказів (А.В. Столітній, І.Г. Каланча). Вчені висловлюють думку про штучне формування інституту електронних доказів (щоправда в контексті кримінального процесу). Вчені наголошують на «...неможливості застосування для виокремлення нового джерела доказів таких характеристик, як форма фіксації інформації, ознаки носія інформації чи спосіб відтворення даних...»; зазначають, що «...не варто ототожнювати письмову форму фіксації кримінального провадження з паперовим документом...»: «...Так, академічний тлумачний словник української мови визначає термін «письмовий» як: 1) виражений графічними знаками; написаний; 2) який служить або вживається для писання ... Тож письмова форма фіксації інформації залежить від способу її вираження у формі графічних знаків, а не від матеріалу, на якому такі графічні знаки зафіксовано...» [3, с.183–184]; 3) Пошуку «проміжних» варіантів вирішення зазначеної науково-практичної проблеми (А.В. Ратнова). Наприклад, в контексті кримінального

процесуального кодексу вчена пропонує поряд з таким видом доказів як «документи» виділити окремий вид – «електронні документи», посилаючись, зокрема, на те, що «...електронні документи мають такі особливості, як наявність метаданих, електронна форма, необхідність візуалізації за допомогою спеціальних програм та пристроїв ...» [4, с. 55]. При цьому вчена утримується від впровадження терміну «електронні докази».

На нашу думку, питання про відмежування електронних доказів лежить дещо глибше: і в способі вираження інформації, і в формі фіксації інформації, і в ознаках носія інформації, і в способі відтворення даних. Мова йде про відмінність *технологій* – нових інформаційних технологій від традиційних інформаційних технологій (як сукупності методів і засобів, що використовуються для збору, зберігання, обробки і поширення інформації) [5].

Так, для відображення інформації можуть використовуватися: 1) просторові зміни фізичних параметрів *предмета* (традиційні інформаційні технології) – наприклад, на папір наноситься чорнило; це так зване, «аналогове» середовище, середовище предметів як просторових конструкцій; 2) часові зміни фізичних параметрів електричного *сигналу*. *В певний момент/відрізок часу запускається певний цифровий алгоритм (послідовність) електронних сигналів, які виводяться на екран (через інтерфейс) за допомогою технічних засобів у вигляді тексту чи знаків.* Тому електронний документ повинен розглядатися як «процес», а не як предмет. Наприклад, *зображення електронного документа на екрані монітору змінюється десятки разів на секунду.* Кожне відображення електронного документа є його «реалізацією». Де-факто електронний документ кожного разу виготовляється в момент його демонстрації. Фактично, на відміну від письмового документа, електронна інформація існує і у вигляді *об'єкта* (під час зберігання на диску) (статична сторона), і у вигляді *процесу* – під час відтворення і обробки (динамічна сторона) [6, с. 89, 142, 146, 151, 161, 191–192, 279–280].

Список використаних джерел:

1. Голопапа Д. І. Співвідношення письмових доказів з електронними та речовими доказами в адміністративному судочинстві. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. № 1(16). Т. 2. С. 86–89.

2. Гусев О.Ю. Електронні докази в цивільному процесі України : дис. ... д-ра філософії: 081 / Київський нац. у-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2021. 253 с.

3. Столітній А. В., Каланча І. Г. Формування інституту «електронних доказів» у кримінальному процесі України. *Проблеми законності*.

2019. Вип. 146. С. 179–191. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.146.171218>

4. Ратнова А. В. Кримінальні процесуальні та криміналістичні основи використання електронних документів у доказуванні : дис. ... д-ра філософії : 081/ Львівський держ. у-т внутр. справ. Львів, 2021. 248 с.

5. Плескач В. Л., Затонацька Т. Г. Інформаційні системи і технології на підприємствах : підручник. Київ : Знання, 2011. 718 с.

6. Конявский В. А., Гадасин В. А. Основы понимания феномена электронного обмена информацией. Мінськ : Серія «Бібліотека журналу «УЗІ», 2004. 327 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-311-1-29>

Вінгловська О. І.,

кандидат юридичних наук,

професор кафедри публічного та приватного права

Навчально-наукового гуманітарного інституту

Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

УКРАЇНА ЯК ДЕРЖАВА КАНДИДАТ В ЧЛЕНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ІСТОРИЧНІ, ПОЛІТИЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Ситуація в якій знаходиться Україна, в деякому сенсі нагадує Європу часів Другої Світової війни і повоєнний період відродження. Адже саме під час запеклих боїв, які точились на європейському континенті зародилась ідея створення європейського економічного співтовариства на нових безпекових, політичних, правових, економічних та соціальних засадах. Ідея створення нового європейського об'єднання належала французькому політику і економісту Жану Моне, учаснику Французького Комітету національного визволення, який мав попередній досвід співпраці з Лігою Націй та досвід розробки планів розбудови американської воєнної економіки під час Другої світової війни. Свій план для нової Європи Жан Моне запропонував канцлеру повоєнної Німеччини Конраду Аденауеру. Ідея знайшла підтримку і подальше втілення в Плані та Декларації Шумана 1950 року [1]. В Декларації були визначені основні засади співіснування майбутньої об'єднаної Європи. Як влучно визначив Ханс Шмидт: «Європу не вдасться утворити в один